

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму підготовки здобувачів спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» третього (освітньо-наукового) рівня у Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва

Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство третього (освітньо-наукового) рівня розроблена на кафедрах фітопатології і зоології та ентомології ім. Б. М. Литвинова Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва.

Обсяг теоретичної частини програми складає 33 кредити ЄКТС.

Рівень програми QFforEHEA - третій цикл, EQFforLLL - 8 рівень; НРК України - 9 рівень.

Мета програми - підготовка висококваліфікованих науковців і науково-педагогічних кадрів у галузі аграрних наук та продовольства шляхом здійснення наукових досліджень і отримання нових практично спрямованих результатів, а також підготовки дисертацій до захисту.

Згідно освітньо-наукової програми підготовка здобувачів здійснюється за двома спеціалізаціями: фітопатологія та ентомологія.

Загальний фокус програми - дослідження закономірностей і розроблення науково-практичних основ, методів і підходів щодо:

- процесів, що відбуваються в посівах сільськогосподарських рослин;
- фундаментальних та прикладних проблем створення, функціонування, селекції, впливу на довкілля сільськогосподарських рослин, технологій їх вирощування, сівозмін, засобів захисту рослин від шкідливих організмів;
- проведення фітосанітарного моніторингу посівів сільськогосподарських культур та контролю і управління чисельністю і розвитком шкідливих організмів в агробіоценозах, використання фітосанітарної дії різноманітних сівозмін, застосування стійких і толерантних до шкідливих організмів сортів і гібридів сільськогосподарських культур, біологічних і екологічно безпечних фітофармакологічних засобів захисту з урахуванням охорони навколишнього середовища. Систематизація і математичне моделювання експериментально-аналітичних інформаційних показників щодо управління шкідливими організмами при сучасних системах землеробства. Створення науково-обґрунтованих екологічно збалансованих систем фітосанітарного моніторингу, захисних та карантинних заходів;
- використання дистанційних методів у сільському господарстві;
- технологій вирощування сільськогосподарських рослин;
- технологій раціонального обробітку ґрунту та догляду за сільськогосподарськими рослинами;
- підвищення продуктивності сільськогосподарських рослин та якості сільськогосподарської продукції.

Орієнтація програми - освітня, дослідницька та прикладна. Наукові дослідження з новими та удосконаленими, практично спрямованими і цінними теоретичними і методичними результатами.

Освітня складова програми. Програма реалізується у невеликих групах дослідників за двома спеціалізаціями: фітопатологія та ентомологія. Програма передбачає диференційований підхід до аспірантів очної і заочної форми навчання та здобувачів.

Програма передбачає 25 кредити ЄКТС для обов'язкових навчальних дисциплін, що передбачають набуття аспірантом загальнонаукових компетенцій, мовних компетенцій, універсальних навичок дослідника. Ще 8 кредитів ЄКТС передбачено на вибіркові дисципліни.

Наукова складова програми. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає здійснення власних наукових досліджень з відповідним оформленням одержаних результатів у вигляді дисертації. Ця складова програми не вимірюється кредитами ЄКТС, а оформляється окремо у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є складовою частиною навчального плану.

Особливістю наукової складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» є те, що окремі складові власних наукових досліджень аспіранти зможуть виконувати під час практичних занять з дисциплін професійної підготовки.

Підхід до викладання та навчання передбачає:

- впровадження активних методів навчання, що забезпечують особистісно-зорієнтований підхід і розвиток мислення у аспірантів (здобувачів);
- тісна співпраця аспірантів (здобувачів) зі своїми науковими керівниками;
- підтримка та консультування аспірантів (здобувачів) з боку науково-педагогічних та наукових працівників ХНАУ ім. В. В. Докучаєва і галузевих науково-дослідних інститутів, у тому числі забезпечуючи доступ до сучасного обладнання;
- залучення до консультування аспірантів (здобувачів) визнаних фахівців-практиків агропромислового виробництва та аграрної науки;
- інформаційну підтримку щодо участі аспірантів (здобувачів) у конкурсах на одержання наукових стипендій, премій, грантів (у тому числі у міжнародних);
- надання можливості аспірантам (здобувачам) приймати участь у підготовці наукових проєктів на конкурси Міністерства освіти і науки України;
- безпосередню участь у виконанні бюджетних та ініціативних науково-дослідних робіт;
- результати наукових досліджень публікувати в фахових виданнях, в виданнях міжнародних наукометричних баз.

Система оцінювання знань за дисциплінами освітньо-наукової програми складається з поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль знань аспірантів проводиться в усній формі

Підсумковий контроль знань у вигляді екзамену/заліку проводиться у письмовій формі, з подальшою усною співбесідою.

Оцінювання наукової діяльності аспірантів (здобувачів) здійснюється на основі кількісних та якісних показників, що характеризують підготовку наукових праць, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта (здобувача). Звіти аспірантів (здобувачів), за результатами виконання індивідуального плану, щорічно затверджуються на засіданні кафедр та вченій раді факультету з рекомендацією продовження (або припинення) навчання в аспірантурі.

Компетентності випускника (загальні та спеціальні) повністю відображені у теоретичному і практичному навчанні. Згідно компетентностей програма містить програмні результати навчання теоретичної і наукової складових підготовки здобувачів.

Група забезпечення включає шість осіб - докторів, професорів, представників виробництва та здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня.

В якості побажання слід відмітити наступне:

1. Бажано було б у переліку компетентностей освітньо-наукової програми збільшити кількість вибірових дисциплін, що дасть можливість здобувачам підвищити свій теоретичний і професійний рівень підготовки.

2. Сприяти залученню професіоналів-практиків, фахівців у галузі захисту і карантину рослин до проведення практичних занять.

Вказані побажання не знижують високої якості змісту освітньо-наукової програми.

Таким чином аналіз освітньо-наукової програми підготовки здобувачів спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» третього (освітньо-наукового) рівня у Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва дає можливість констатувати її відповідність чинним нормативно-правовим документам.

Заступник начальника управління
фітосанітарної безпеки головного
управління Держпродспоживслужби
по Харківській області

С.М. Твердохліб

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму третього (освітньо-наукового) рівня
«Захист і карантин рослин»
вищої освіти за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва

Якісна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Захист і карантин рослин» є важливим стратегічним завданням для аграрного сектору України.

Освітньо-наукова програма «Захист і карантин рослин» спрямована на формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, необхідних для розроблення концептуальних, теоретичних і методологічних основ захисту рослин від шкідливих організмів (хвороб, комах, нематод, кліщів). Основним завданням освітньої програми є підготовка висококваліфікованих науковців і науково-педагогічних кадрів у галузі захисту і карантину рослин.

Компоненти освітньо-наукової програми в циклах загальної і фахової підготовки забезпечують здатність креативно та системно мислити, розробляти та реалізовувати наукові проекти і програми, відповідають сучасним вимогам і сприятимуть якісній підготовці кадрів у дослідницькій, викладацькій, адміністративній та управлінській діяльності у галузях аграрного виробництва, захисту і карантину рослин, митної служби, охорони навколишнього середовища.

Ресурсне забезпечення, а саме кадрове, матеріально-технічне, інформаційне та навчально-методичне у повній мірі достатні для реалізації освітньо-наукової програми.

Структурно-логічна схема дозволяє зробити висновок, що зміст дисциплін відповідає загальним та фаховим компетентностям здобувачів третього рівня вищої освіти.

Освітньо-наукова програма третього (освітньо-наукового) рівня «Захист і карантин рослин» вищої освіти за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» має необхідні структурні та змістові складові, відповідає основним критеріям вищої освіти та може бути рекомендована у впровадження.

Рецензент, доктор біологічних наук,
професор каф. зоології
Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Т. Ю. Маркіна

Підпис засвідчується закр. дата та підписом

05.03.2020р

Рецензія

на освітньо-наукову програму третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» Харківського
національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва

Освітньо-наукова програма «Захист і карантин рослин» спрямована на формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей і орієнтована на глибоку підготовку сучасних фахівців у галузі захисту рослин від шкідливих організмів з метою підвищення продуктивності рослин з урахуванням тенденції зміни клімату та її впливу на сільськогосподарське виробництво й екологію.

Освітньо-наукова програма передбачає засвоєння сучасних підходів до визначення видового складу шкідливих організмів в агроценозах; виявлення особливостей їхніх біології та екології; оцінювання поширення, розвитку та шкідливості; виявлення закономірностей формування популяцій шкідливих та корисних організмів; ознайомлення з фундаментальними та прикладними аспектами створення та використання прогностичних моделей; оцінювання впливу чинників навколишнього середовища на розвиток і розмноження шкідників, хвороб і бур'янів; організації комплексного оцінювання динаміки чисельності шкідливих організмів; основ розведення та акліматизації корисних видів організмів, формування біологічно стійких ценозів і підтримання інноваційних способів збереження механізмів саморегуляції.

Засвоєння зазначеної програми дасть змогу фахівцям швидко адаптуватися до наукової та практичної діяльності у сфері захисту й карантину рослин, сприяти зменшенню пестицидного навантаження на екосистеми та розробленню екологічно збалансованих заходів захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів.

Загалом освітньо-наукова програма третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин» відповідає вимогам підготовки висококваліфікованих наукових фахівців.

Рецензент, доктор с.-г. наук, професор,
завідувач лабораторії захисту лісу
УкрНДІЛГА ім. Г.М. Висоцького

В.Л. Мешкова

17 квітня 2019 р.

Підпис В.Л. Мешкової засвідчую
Вчений секретар УкрНДІЛГА,
кандидат с.-г. наук

О. В. Кобець

ВІДГУК

Випускника аспірантури Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва Чоні Світлани Василівни.

Я, Чоні Світлана Василівна, навчалася в аспірантурі на кафедрі фітопатології Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва протягом 2000-2003 рр. Після завершення навчання, захистила кандидатську дисертацію (у 2007 р.) за темою: «Аскохітоз насінневої люцерни і комплекс заходів з обмеження його розвитку та шкодочинності у Східному Лісостепу України».

Навчання в аспірантурі було необхідним для підвищення кваліфікації викладача на кафедрі фітопатології. У подальшому моя трудова діяльність тісно пов'язана з компанією «Сингента».

Здобуті глибокі знання, навички та уміння в аспірантурі дають змогу якісному проведенню демонстраційних і вегетаційних дослідів пов'язаних зі специфікою роботи та сприяють на високому професійному рівні презентувати досягнення світової науки виробникам, студентам та науковцям.

Підготовка через аспірантуру в ХНАУ ім. В.В. Докучаєва проводиться на високому рівні, забезпечується відповідною матеріально-технічною базою з використанням сучасних методів та методик досліджень.

Випускники аспірантури мають високу конкурентну спроможність серед фахівців такого рівня, тому мають можливість працевлаштування в вищих навчальних закладах освіти, науково-дослідних установах та на виробництві у різногалузевих підприємствах та господарствах різних форм власності.

В цілому вважаю, що випускники аспірантури ХНАУ ім. В.В. Докучаєва мають змогу отримати високі професійні навички та кваліфікацію, відповідно до вимог стандартів освіти і науки України.

Кандидат сільськогосподарських наук,
технічний менеджер з підтримки
й розвитку протруйників,
компанії «Сингента»

С.В. Чоні

ВІДГУК

випускника аспірантури Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва Малини Геннадія Васильовича

Я, Малина Геннадій Васильович, навчався в аспірантурі на кафедрі фітопатології Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва протягом 2002–2005 рр. Після завершення навчання у 2007 р. захистив кандидатську дисертацію за темою: «Кореневі гнилі огірка у зимових блокових теплицях і удосконалення заходів щодо обмеження їх розвитку» зі спеціальності 06.01.11 – фітопатологія.

Після закінчення аспірантури і захисту кандидатської дисертації працював спочатку викладачем, а пізніше деканом факультету захисту рослин. На теперішній час працюю в ТОВ «Сингента» на посаді керівника групи технічної підтримки напряму насіння олійних культур.

На всіх посадах, які я займав після закінчення аспірантури в ХНАУ ім. В.В. Докучаєва я успішно використовував знання, навички та уміння отримані в аспірантурі. На теперішній моїй посаді вони дозволяють успішно поєднувати теоретичні знання і практичні навички при проведенні демонстраційних дослідів пов'язаних з використанням сучасних технологій і засобів захисту рослин від шкідливих організмів на високому професійному рівні, презентувати досягнення вітчизняної і світової науки науковцям, виробникам та студентам.

Я стверджую, що підготовка спеціалістів вищої кваліфікації через аспірантуру в ХНАУ імені В.В. Докучаєва проводиться на високому науковому рівні, забезпечується відповідною матеріально-технічною базою з використанням сучасних методів та методик досліджень.

Випускники аспірантури мають високу конкурентну спроможність серед фахівців такого рівня, а тому мають можливість працевлаштування в вищих навчальних закладах освіти, науково-дослідних установах та на виробництві у різногалузевих підприємствах та господарствах різних форм власності.

Вважаю, що випускники аспірантури ХНАУ ім. В.В. Докучаєва мають високі професійні навички та кваліфікацію, відповідно до вимог стандартів освіти і науки України.

Кандидат сільськогосподарських наук,
керівник групи технічної підтримки
напряму насіння олійних культур
компанії «Сингента»

Г.В. Малина